

EDINOST

Glasiló Slovenskega političnega društva za Primorsko

sv. odlični je mož.

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vsako leto je 6 gid., za polu leta 3 gid., za četrt leta 2 gid. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri oporavnitvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorli in v Ajdevičini po 6 kr. — Naročena, reklamacije in inserate prejema Oporavnitvo, via Terreste, »Neva tiskarna«.

Vai dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Terreste«: »Nuova Tipografia«: vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Državni zbor in naše težnje.

Državni zbor je komaj začel svoje delovanje in uže se slišijo oficijozni in neoficijozni glasi, kako misli ministerstvo strahovati večino parlamenta, češ, da ne dopusti na dan nobenih narodnih prasanj. S tem je toliko rečeno, kakor, da hoče ministerstvo avstrijskim Slovanom še nekoliko časa zadržavati in skrivati ono skledo iz katere uže davno jedó skoro vsi drugi avstrijski narodi.

Je uže mogoče, da se taka in enaka želja goji v katerih vladnih krogih; ali kakor ni nobeden nezmotljiv, prav tako smatramo mi za zmotljive tudi najviše vladne kroge in jako bi se varala vsaka vlada, katera bi še denes mislila, da se v Avstriji more vladati brez Slovanov.

Sedanje ministerstvo si je na svojo zastavo zapisalo geslo: vsim narodom enake pravice. Ni verjeti, da bi postalo nezvesto temu glavnemu načelu; ako bi pa kak ud tega ministerstva pri vsem tem hotel delati proti temu načelu in bi mislil, da je mogoče tudi terorizovanje sedanje državne zbornice, ta bi se močno motil. Kajti solidarnost mej vsemi frakcijami desnice drž. zbora je denes večja, nego kedaj poprej in ta solidarnost mora imponirati tudi vsakej vladi. Brez Slovanov se torej denes v Avstriji da životariti, ali vladati ne. To tudi dobro vedo Slovani; uprav zato pa se skoro gotovo ne bodo več dali terorizovati in strašiti od nobene strani; ampak bodo rajše še počakali, nego da bi se popolnoma odpovedali narodnim težnjam, posebno pa natanjčnem izvedenju ravnopravnosti v šoli

in v uradih; oni se ne boje več nmetnih večin in drugih enakih poskušanj z terorizmom.

Kakor rečeno, ni niti mogoče misliti, da bi Taaffeja vlada hotela prezirati narodne težnje Slovanov in ko bi to hotela, podpisala bi si svojo bližnjo zadnjo uro.

Temveč pa smo prepričani, da bode ta vlada šla glede teženj Slovanov za nekoliko korakov naprej; prepričani smo, da bode tudi minister Conrad predno bode dolgo postavljen pred alternativo, da pošteno skrbi za vpeljavo slovenskih jezikov v razne šole čisto slovenskih in se Slovani namešanih dežel, ali pa da odstopi. V tem obziru posebno mi Slovenci in mej vsemi drugimi mi Primorski Slovenci in Hrvatje zahtevamo od naših poslancev, da vse poskušajo in da svojim kolegom na desnici, kakor tudi vladi natanjčno razložijo naše nevarno stanje pa nujnost, da se nam tukaj pomaga in da se nam pomaga ne le zaradi nas, ampak kar je za vlado najmerodajnejše, tudi zaradi Avstrije.

Ne bomo v tem članku govorili obširno o težnjah vsih Slovencev; kranjski Slovenci so deloma uže dosegli svoje narodne pravice, deloma so pa na dobrem potu, da jih dosežejo; oni sploh ne bivajo v takej nevarnosti, kakor mi.

Ne bomo obširneje govorili o Štajerskih Slovencih, katere sicer enako huda mora tlačiti, kakor nas; tudi o Koroških Slovencih ne, katerim se še slabše godi nego nam; vsaj o teh smo uže nedavno obširno govorili, in boljše o njihovih potrebah morejo pač govoriti njihova domača glasila; — ampak govorili bomo le bolj o težnjah nas Primorskih Slovanov, to je Slo-

vancev in Hrvatov in te težnje gorko položili na srca ne le poslancev naše ože domovine, ampak tudi drugih slovenskih in v obče slovanskih zastopnikov v drž. zboru.

Politično društvo Edinost, katero se poteza za pravice vseh Primorskih Slovanov, torej tudi istrskih Hrvatov, je precej o nastopu Taaffejevega ministerstva leta 1879, ministerskemu predsedniku predložilo obširno spomenico, na katerej je bilo jako natanjčno narisano žalostno stanje Primorskih Slovanov. To spomenico so slovenski poslanci iz Primorja izročili grofu Taaffeju, kateri je od svoje strani obljubil, da bode vse v spomenici nahajajoče se pritožbe in želje preiskoval in se po mogočnosti na nje oziral.

Želje in terjatve v tej spomenici so bile na koncu stisnene v 10 toček blizo tega-le zmisla: Pri podelevanju služeb toliko pri sodnijskih, kolikor pri političnih uradih naj se vlada ozira na take prosilce, kateri so popolnoma zmožni deželnih jezikov ter naj skrbi za to, da se bode v omenjenih uradih uradovalo se slovenskimi in hrvatskimi strankami po slovensko in hrvatsko. Pri porotnih solnijah v Trstu, v Gorici in v Rovinju naj se vpeljejo dvojni porotni kolegiji, italijanski in slovenski oziroma hrvatski.

V Trstu in Gorici naj se Slovincem preskrbe slovenske ljudske šole; prav tako naj se osnujejo na Tržaški in Goriški gimnaziji slovenske in italijanske paralelke, v Pazinu pa naj se ondotno gimnazijo spremeni v popolno hrvatsko.

Ljudske šole v trž. okolici naj se vzamejo iz rok magistratu s tem, da se vpeljejo za okolico posebni krajni šolski sveti in okrajni šolski svet.

Naj se ne dovoli razširjenja mesta Trsta na škodo okolice.

Konečno se je prosilo, da se boljše skrbi za gmotne koristi Primorskih dežel, bodisi se zidanjem železnic, bodisi po snovanju obrtnijskih šol, denarnih zavodov in gledé Trsta se je prosilo, da ne bi se poprej odstranila svobodna luka, dokler niso izvršene vse obširne naredbe za prosta skladišča itd. (Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesarica je 5. t. m. zjutraj ob 9. uri in 15. min. dospela v Miramare ter se brez odloga vkrcala na ladjo Miramare, ki je odplula proti vshodu. Najvišja gospa, kakor se govori, obišče najprej otok Karf, potem Atene i nekatere grške otoke, morebiti tudi Egipt, če dopustí vreme in politične razmere.

Cesarica je bila večeraj popoldne v Lakromi in se od tod napotila v Karf, kder ostane dva dni.

Iz poslanske zbornice seje 2. t. m. imamo še dostaviti, da je načelnik Smolka prevzel načelništvó, zahvalil se za zaupanje, zagotovil da bode strogo neprestransk, prosil zbornico za podporo in sklenol govor s trikratnim vsklikom na cesarja, kakor vrhovnega varuha ustave in zakonov; zbornica je navdušeno odzvala. Potem je zbornica naročila načelniku, naj čestita cesarju h godu. Nato so poslanci stavili razne predloge, mej temi predlog glede službene pragmatike uradnikov, gledé predrugeče užtina. Poslanec Jaques je interpeliral, ali ima vlada voljo, uradnikom, ki opravljajo teško službo (pri policiji, pošti, brzojavu) dovoliti popolno pokojnino uže po 35. službenem letu. Poslanec Scharshmidt je predlagal, naj se izvoli odsek, ki izdela disciplinarni postopek in službeno pragma-

PODLISTEK.

Urvaši.

Indijska drama Kalidásova.

Na slovenski jezik preložil

dr. Karol Glaser.

(Konec.)

Kralj.

O dete, oroslan, ki goni se,
Premaga mlad se svoje vrstnike;
Tako se avežim svojim trupom kača
Vse svoje tovaršice rekosi.
Saj, mladi knez i lepo brani;
Ne starost, ampak rod ti daje moč.
Latavja, pov j ministrom, naj se vse
pripravi, kar je potrebno, da se bo Ajuš
za kralja mazilil.

Dvornik.

Kakor, gospod, zapoveduješ.

(Vsi izražujejo oslepljenje).

Kralj (v zrak gledaje).

Kakó je to? Iz jasnega neba šviga blisk!

Urvaši.

Kaj vidim? Sveti Nárada prihaja?

Kralj.

Gotovo Nárada prihaja sveti;
Rujave goste kite so mu krás,
In vrvica, ki je brez madeža
Kot lunin srp, ovija mu teló.

Obsut je z biseri prekrasnimi,
Da kot drevesa čudotvornega
Mladika zlata veti se; dari
Dostojne gostov prinesite zdaj.

Urvaši.

Tu je dar za gosta

Nárada (nastopi).

Zmaguj, ti slavni vladar srednjega sveta.

Kralj.

Pozdravljam te, častni mož.

Urvaši.

Uklanjam se ti spoštljivi.

Nárada.

Živita vedno kot mož in žena neločena!

Kralj.

(Za se). Da bi se to le tako tudi zgodilo (Glasno proti dečku). Pozdravi častnoga starčka.

Deček.

Urvašin sin se ti spodobno uklanja.

Nárada.

Bodi zdrav še mnogo let.

Kralj.

Sedi tu-le

(Nárada in drugi sedajo).

Nárada.

Kralj, poslušaj nalog Velikoga Indra

Kralj.

Poslušam.

Nárada.

Po svojej božjji moči uvideva Indra, da si sklenil iti v puščavo in se tam pomenišiti, zarad tega ti ukazuje —

Kralj.

Kaj neki?

T. j. zemlje; nebo ali zrak je gornji svet, kar je pod zemljo je dolnji svet, vse skupaj je triločka = trojni svet.

Nárada.

Modrijani, ki razumejo minolost, sedanost in prihajnost, napovedujejo boj z demoni; ti boš hraber sobojevnik, neodlagaj tedaj orožja. Blaga in poštena Urvašica pa naj s t boj do smrti v srečnem zakonu živi.

Urvaši.

Hvala bogu, t'n mi je vzet iz srca.

Kralj.

Jaz sem celo od boza odvisen.

Nárada.

Takó je prav; saj on podpira tebe, in ti pa njegov si služabnik zvest. Saj solnce neti i podpira ogenj, in ogenj solnce daje zopet moč. (V zrak gledaje). Rambhá, prinesi vse, kar je Veliki Indra za ta slučaj odločil, če se kraljevič za kralja mazili.

Rambhá (nastopi).

Tukaj le je vse.

Nárada.

Posadi ga na kraljev stol. Nárada (izprazni kadišnico nad dečkovo glavo). Rambhá, opravi še ostale obrede.

Rambhá (stori to).

Deček, pokloni se temu častnemu možu, očetu in materi.

(Deček se vsem poklanja).

Nárada.

Bodi srečen in blagoslovljen.

Kralj.

Pomnožuj naš rod.

Urvaši.

Naj se to izpolni, kar oč govori.

(Dva pevca za kulisami).

Prvi.

Enak je stvarniku bil modri Atri, in Atriju pa mesec, mescu Budha, in Pururavas prispodablja se

Zdaj Budh; svojstva naj te milobjutna
Enačijo očetu, sreča pa
Obilna spremljaj vedno zarod ta.

Drugi.

Na čelu vsem visokorodnim je
Tvoj oče, ti pa odklikuj se
Vsigdar po trdnosti neupogljivi;
Obema zdaj blišči kraljevska čast
Žarneje, Ganginin enaka vodam,
Tekočim tja do sinjega morja.

Rambhá.

Obilo sreče ti želim, prijateljica! Saj
vidiš, da je sin maziljen za kralja, in da
se ti ni treba ločiti od sina.

Urvaši.

Najina srčja je vzajemna (prime dečka
za rokó); pozdravi jo kot starejšo mater.
(Deček pristopi).

Kralj.

Stoj! bližajva se jej združena.

Nárada.

Mazilili so sinka Ajuša
Za kralja; to spominja me, kakó
Je Indra Mahasena blagoslovil,
Da bi mu vojsko vodil kot junák.

Kralj.

Zelo hvaležen sem bogu

Nárada.

Kaj bi Indra mogel še več prijetnega
storiti?

Kralj.

Je-li na sveti ljubšega še kaj?
Dal to nam Bog premilostni še dáj,
Da sreča, vétnost se spojita kdáj,
Na blagost dobrim naj spojita se
Nikdar več naj ne razdvojita se!
Igó naj vsak, ki ga teži, otrese
In želje vsakemu naj izpolné se,
Naj zadovoljno vsak živi in srečno,
Veselje splošno živelo na véčno!

tiko za uradnike. — V seji 3. t. m. je poslanec Keil predlagal, naj se zakon od 15. februarja 1868 glede oproščanja pristojbin podaljša do leta 1898, poslanec Türk volitev odseka za kmetijske zadeve. Zakon zastran nabora vojakov se je v prvem čitanju izročil odseku 24 poslancev, potem se je izvolil odsek za addresso, za legitimacije in za prošnje. V odsek za addresso so bili izvoljeni poslanci: Grocholsky, Javorski, Czertkavski, Czartoryski, Smarzewski, Mandyczewski, Rieger, Richard Clam, Zeithamer, Meznik, Trojan, Alfred Lichtenstein, Lienenbacher, Hohenwart, Giovanelli, Klaič, Heilshberg, Knotz, Menger, Plener, Sturm, Suess, Tomasczuk in Dohlhoff. Potem se predlagali grof Coronini, dr. Jaques in tovariši, naj se ustanovi sodišče za izpodbijane volitve. Poslanec Zeithamer je predlagal, naj se izvoli v imunitetni odsek 18 poslancev. Ta predlog se je sprejel. Danes je zopet seja.

V Duhovcu na Češkem so bili 4. t. m. prostori Česke Besede z dinamitom razrušeni, vendar se nobena druga nesreča ni pripetila. Do tega tedaj je dospelo slepo sovraštvo, katero tako skrbno goji neka vladohlepna stranka! Taka dejanja pač ne gladijo potf do ministerskih stolov.

Hrvatski sabor je zopet letos jako viharen. 5. t. m. je bila daljša razprava glede izročitve kameralnih spisov ogerske vladi. Ban je poprijel besedo in v govoru rekel, da dvomi, da so Hrvatje imeli pravico hraniti te spise. Te besede so opazicijo razlutile, da je začela ugovarjati, da ban ni mogel dalje govoriti. Načelnik je predlagal, naj se sedem poslancev opozicije za 60 sej izključi; seja se je zaradi velicega nemira morala zaključiti. Narodna stranka je bana domu spremila.

V večerašnji seji hrvatskega sabora je bilo več poslancev izključenih, nekateri za 30 sej, mej temi Starčević, drugi za 60 sej. Folnegović je predlagal, naj se v adresi na krono zahteva, da se ban odstavi, ker se je v zadnji seji pregrešil zoper čast hrvatskega naroda. Ta predlog pride v prvi prihodnji seji v razpravo.

V ogerski poslanski zbornici 3. t. m. odgovoril Tisz a na Szilagyjevo interpelacijo, rekel je, da je bil shod v Kromerizu neposredni nastopek shoda v Skernevicah. V Kromerizu se nič ni sklenolo, shod je imel le značaj dvorljivosti za ponovitev osebnega prijateljstva. Vlada nič ne vé, da bi se hotela katera vlada z orožjem vtikati v bolgarske zadeve. Vlade se prizadevajo za ohranitev berlinske pogodbe. Nobeden se ne bo upiral Turčiji, če se za svojo pravico potegne. Velevlasti so takoj ugovarjale zoper daljše razširjenje gibanja. Predlog zastran konference poslancev je v soglasi z sultanovo željo, da velevlasti varujejo njegove pravice. Na priklopljenje Bosne in Hercegovine se ne misli. Ako bi prizadevanje bilo brezvsešno in bi v nevarnost prišli životni državni interesi, pridržati si vlada svobodno postopanje.

Vnanje dežele.

Srbsko skupščino je 3. t. m. odprl kralj s prestolnim govorom, ki je bil navdušeno sprejet. Kralj pravi: Berlinska pogodba je raztrgana, enakotežje na balkanskem polotoku je omajano, poročstvo političnega obstoja Srbije je v nevarnosti. V tem ozbiljnem trenutku smatra kralj za svojo dolžnost, ljudske zastopnike krog sebe zbrati in narodu povedati, da moramo biti oprezní. Kakor doslej, tako želí uspešno Srbija tudi danes miru za daljše kulturno delo, ali prav zato hoče zavarovati svoje prihodnje životne interese, ki so zdaj v nevarnosti. Kralj in vlada se prizadevata, ohraniti status quo ante, ali omogočiti, da se potrebno enakotežje napravi v varstvo interesov raznih balkanskih narodov. Vlada s podanimi predlogami poskrbi za sredstva, ki so zdaj potrebna. Kralj se opira na domoljubje srbskega naroda in je uverjen, da mu njegovi poslanci radovoljno nasproti pridejo, s združenim močjo in božjo pomočjo se posreči, da se srbski interesi za sedanjost in bodočnost zavarujejo.

Srbska skupščina je bila 4. t. m. zaključena; dovolila je согласно 25 milijonov frankov zajma, zakup samoprodaje tabaka in zakon o nastanovanju vojakov. Odgovor na addresso obžaluje poskus omajanja životne podloge balkanskih držav. Ako bi se ho-

tela danes mejnarodna vez, kakor je berlinska pogodba, siloma raztrgati, odprle bi se duri in vrata nepredvidnim nastopkom. Srbski narodi tega ne more hladnokrvno gledati. Zato so se ljudski zastopniki navdušeni na kraljev klic zbrali in soglasno sprejeli vse predloge, da more vlada doseči status quo, ali tako enakotežje, ki obstoju Srbije daje dejansko poročstvo. Narod ima slepo zaupanje na prvega srbskega kralja. — Iz vsega, kar se na Srbskem godi, vidi se jasno, da Srbija hoče vojno, ako se združiti obe Bolgariji. Srbski kralj, kateremu je ljudstvo res slepo udano, združil je pri Nišu svojo vojsko, in če vlade sklenejo združenje vshodnje Rumelije z Bolgarijo, udari z vojsko čez mejo, da vzame staro Srbijo, katere se Srbija nikoli ni odpovedala in katero je uže štefanska pogodba Srbiji priklopila. To priliko bi porabila tudi Grecija i napadla Macedonijo; in vsa evropska Turčija bi naglo stala v vojnem plamenu. Ali bo diplomatom mogoče ohraniti mir, to je ozbiljno prašanje, ker dogodbe se hitro vrše, diplomatske razprave pa so navadno počasne. Uže zljaj se vidi, da je berlinska pogodba zastarela i da nikoli ni imela liste podloge, na katere se postavlja trajni mir. Vse kaže, da bo treba radikalnega sredstva, če se hoče tam doli rati napraviti, in to radikalno sredstvo je edino, da se Turek požene iz Evrope, dokler se to ne zgodi, ne bo miru in reda. Če se pa velevlasti v tem prašanju zjedinijo, to je drugo prašanje, od katerega je odvisen mir in splošna evropska vojna.

Iz Sofije se 5. t. m. poroča, da skrivni srbski agenti, s pripomočjo srbskih mejnih uradnikov, skušajo pregovoriti bolgarske prebivalce na meji, naj primejo orožje za Srbijo. Ukazale so se ostre naredbe in naznanilo se je to hujskanje srbski vladi. V bolgarske vojski je najlepši red in veliko zaupanje. Veliko veselje je vzbudila vest, da je ruski car bolgarsko deputacijo dobrohotno sprejel; dežela je popolnoma mirna.

Bolgarska deputacija je imela 2. t. m. v Kodanji pogovor z ruskim ministrom Giersom, potem pa odpotovala v Fredensborg k ruskemu carju.

Ruski car je v soboto sprejel bolgarsko deputacijo, katerej je rekel, da se bode prizadeval pri vladah, katere so podpisale berlinsko pogodbo, vplivati na to, da se bolgarske prašanje reši mirnim potem.

Na Grškem vihar raste. Skrete se poroča, da je vest o prekuciji v vshodnji Rumeliji tam provzročila veliko gibanje. Vendar se bodo Kretenci ravnali po vzgledu Grecije. V Kaneji je bil tabor, na katerem se je sklenola addressa na velevlasti za ohranitev berlinske pogodbe. Proti konci te addresse je rečeno, da velevlasti ne bodo mogle ubraniti združenja Kreta z Grecijo, ako dovoli zjedinjenje vshodnje Rumelije z Bolgarsko. — Grški časniki zahtevajo, naj vlada poviša davke, katere bo ljudstvo z: brambo pravice helenizma rado plačevalo. — Kraljev razpis sklicuje državni zbor na 23. oktobra, v tem razpisu pravi kralj, da je sklical državni zbor zato, da sklene nujne zakone, zadevajoče velike državne interese. — Zastopniki velevlasti so priporočili kralju zmerno postopanje, pri vsem tem pa se vse pripravlja na vojno, na mejo se neprestano pošljajo vojski in trdi se, da kralj odpotuje v Tesalijo, da jih ogleda. 4. t. m. se je razdelilo orožje mejmacedonske prostovoljce in študente, da se izurijo v orožji. Naborne komisije so dobile ukaz, naj rezervne čete dopolnijo z močmi od 23. do 31. leta. Vojnim in mornarskim oddelkom se je dalo veliko denarja na razpolaganje. Vladin ukaz je zopet uvel posilni kurz. Narodna banka posodi vladi dvanajst milijonov drahem v gotovini in papirnatega denarja toliko, kolikor bo vlada želela. Menjenje, da velevlasti pripoznajo združenje obeh Bolgarij, povzročuje veliko skrb in bojazen in to lahko povzroči skrajne sklepe.

Turčija zbira vojake na srbske meji in v Macedoniji; tudi srbska vojska stoji na meji.

V Carigradu so imeli poslanci 4. t. m. prvi pogovor o bolgarskem prašanju in poroča se, da so se zjedinili. Sklepi niso še znani, ker so se poslali velevlastim v potjenje. Zadnje poročilo o tem pravi, da

se ni storil noben dejanski sklep, ampak dogovorilo le to, kako se ima govoriti s Turčijo in Bolgarijo. Nu, pri diplomatih je tudi to važna stvar.

Italijanski poslanec na Dunaji grof Robilant izročil je cesarju 4. t. m. pismo, s katerim je poklican v Rim, da prevzame ministerstvo zunanjih zadev.

Na Francoskem se vrše volitve v državni zbor. Mornarhična stranka zmaguje, konečni izid pa še ni znan.

DOPISI.

Komen 27. septembra. (Trgatev. Trina bolezen. Novi trine sorte. Nov župan). Uže več let nismo imeli dobre trgatev, s katero bi zadovoljni bili, kajti če ni toča uničila sladkega grojzja, k uničenju pripomogle so razne trtne bolezni, katerim je sila težavno v okom priti. Letos se nam trga nekaj več, nego druga leta, i s to sicer malenkostjo bili bi še zadovoljni, a nova trtna bolezen takozvana Peronosphora Viticola nam je ogrčila pred časom vse trte, vsled česar se ne more izdeldovati sladkor v grozdju. Iz tega izvira, da bo vino manje vrednosti nego druga leta. To jako nadležno bolezen provzročuje neka glivica, katere se lahko na splošnej strani trtnega lista opazi. Ta glivica se silno naglo množi po »sporah« (svojem semenu), in stori da še čisto zeleno listje trti odpada. Če pa napadeni list na trti dalje časa ostane, tedaj se vidijo na njem rujavave lise. Zoper to novo bolezen nemamo še gotovih pripomočkov, le toliko se izkušnje vé, da suša jej je silno neugodna, zato smo pa lahko opazili, da so trte pod košatim drevesom, kder je manje dežja in rose ali pod streho še popolnoma zelene, mej tem ko so bile njih tovaršice na prostem uže čisto ogoljane.

V najnovejšem času se priporoča sajenje zgodnjih trtnih sort in sicer zato, ker njih grozdje dozori, predno jih »peronosphora« napade. Da je ta nova teorija prava, prepričali smo se haš letos.

Pri nas so gospodarji, ki uže celo desetletje skušajo razne puje sorte z namenom, da bi se temeljito prepričali, katere tujke bi bile za naš svet in naše obnebe najugodnejši. Mej tridesetimi sortami, katere so se poskušale, vredne su mnoge priporočila, in sicer, ker zgodaj začnejo rotiti, dajo dobro grozdje pa tudi obilo, in kar je še posebno dobro, vse sorte trt iz severnih dežela dozore poprej, nego jih »peronosphora« napade, kar pa ni pri domačih sortah. Če se tej bolezni v okom ne prite s kakim radikalnim sredstvom, bomo prisiljeni nadomestiti vse domače trte s godujimi tujimi sortami, ali pa piti »vriska«. To je mnenje moje, katerega pa nikomur ne vsilujem, ampak hočem le opozoriti s tem novotarijam nasprotne kmetovalce, ki vsako novo znanjbo, ali vpeljavo se strahom ali celo zaničevanjem opazujejo, držč se svojih starih načel in navad.

Z novim vinom smo dobili še le po petih letih novega župana. Nočem na tem mestu soditi njegovega delovanja v petih prešlih letih, pomislite le, kak krič bi nastal v nasprotnem taboru. Gospodu J. Kovačiču novozvoljenemu županu pa priporočam: a) spominjajte se vedno svojega slovenskega rojstva; b) pravični bodite zmiraj in povsod; c) nikar ne spozabite se, da bi bili strankarski, župan mora stati nad strankami; d) kedar vam kakšna prošnja dojde od svojih občanov, ne rešujte je celo večnost; e) kadar bo kako obč. delo oddati, storite to dražbenim potem, da vam nasprotniki ne bodo ničesa mogli očitati; f) nikar ne delajte svojim podložnim nepotrebnih sitnosti, če tudi je kerjo Vaš nasprotnik. Take nepotrebne sitnosti, ki izvirajo iz hudobije in samopašnosti, motili bi ljubi mir in provzročile kako prekucijo. g) Ne bojte se pretenja od strani nevednih, kupljenih, zviti in hudobnih ljudi. Butara, katero ste prevzeli, ni tako lahka, a dobra volja vse zmore. S poštenostjo in eneržijo si pridoboste srca in spoštovanje občanov ter priznavanja višje oblasti. Da zvičajnež, lažnjavec in hudobneže svet sovraži, to veste iz minulosti. Enkrat preslepti in se komu zlagati je lahko, a drugič ide težje, saj tudi pregovor pravi, da laž ima kratke noge, a resnica je večna! Ostanite tedaj danim svojim besedam zvesti, to je značajno! h) Da postavite spoštujete, to znamo, lepo je, da se čisajjo tudi oni, ki izvršitev postav nadzorujejo, a toliko ljubiti jih ne smeste, da bi se v skušnjavah dali premotiti, in da bi odlikovali naše nasprotnike. j) Za blagost občanov skrbite, kakor za svoje lastne otroke. Končujem svoj dvanajsti spis z vsklikom novozvoljenemu županu: Srečen začetek in mnogaja leta!

Iz Kamnika. 29. septembra. — Strašen dan je bil 26. t. m. za naše mesto. Nekoliko minut pred 7. uro seje unel strelni prah v takozvanem »Mischwerke«. Tu se namreč smodnik še le suši in ko je suh, zavzorni zvonci in delalci idejo, da zopet drugega notri denejo. Bilo jr, kakor sem

preje omnil, nekoliko minut pred sedmo uro, ko se začuje tak strašanski strel, kakor da bi se bilo vse mesto podrló. Okna so zavzenela, hiše so se stresle in raz nekotih bližnjih hiš je tudi opeka padla. Ljudstvo je še le vstalo in na pol oblečeno in vse blede pribitelo na ulico ter drug drugega povpraševalo, kaj se je pripetilo. Ali hitro se je čul glas: smodnišnica se je unela. »Goril goril!« se je razlegalo po mestu. Plat zvana je pričelo biti po vseh cerkvah. Ljudje so pa begali sem in tja, ne vedoč kaj bi storili.

Kar naglo zakriče: zljaj se uže velika zaloga, v kojoj je nad 70000 kilg. smodnika! Nepopolnjava obupnost se nas je polotila. Uže smo videli, da je vse mesto razdejano, ker po včinku, kojega je napravilo 600 kilg. sodeč, da ostali smodnik gotovo vse mesto v zrak požene. Nekateri smo prijeli za svoje otroke ter hoteli bežati s njimi na plano.

V vsem mestu so šipe vse pobite in nekotim hišam so stropi popokali. Ognjegasci so bili brzo z svojimi brigalicami na mestu, drugi so zopet ljudstvo tolažili, naj se ne boji več, ker nevarnost je minola. Ali presunljiv pogled bil je pred smodnišnico. Žene delalcev z malimi otroki v naročji so jokale in roke vile misleč, da so se jim njihovi možje pone srečali. Vstop ni bil nikomur dovoljen. Ali kmalu pride poročilo, da ni nihče pone srečen. Hvala Bogu! vzdihnoli smo, vsaj da ni nihče naših ljubih mrtve ostal. Kako da se je unelo, to se ne vé. Ali preiskava bode gotovo radi te nesreče in takrat se morda natančno zve, kako da se je mogla ta grozna nesreča pripetiti. Razneslo je dve poslopji in okolu vse razsulo. Zemljo je razrilo. Drevje je vse razklano in leži po tleh kakor klasje, da si tudi so nekotja drevesa nad čevlji debela. Nekotje dele stroja je neslo več sto korakov po zraku. V cerkvi sv. Primoža, ki je visoko v gorah, popokale so vse šipe. Zemlja se je stresla tako močno, da so ta pop čuli tudi na Vranskem in Gornjemgradu, če tudi sta ta dva kraja po celih pet do šest ur oddaljena. Druga okolica mesta je manj ali več čutila, ker so tudi šipe popokale. Škode bode okolu 20.000 gl.

V tovarni sami je pa vse preobrneno. Postelje, omare, mize, podobe, ogledalo to je vse polomljeno in bilo je vse skup zmetano po sobah. Zagotavljam vas, da vsakemu ta strah ostane v spominu in bojim se, da nekotji zbolé vsled tega straha, ker ko bi vam mogel popisati tisti trenetek, čudom bi se čudili, da smo še živi ostali. Take groze in takega strahu še nismo doživeli in Bog večni nas obvaruj, da bi se zopet kaj takega pripetilo. Da je tu malomarnost delalcev kriva, to je gotovo, ali upamo, da se bo le sedaj strogo na to pazilo, ker vedeti se mora, da to ni nesreča samo za tovarno, temuč za vse mesto, ki je v bližini iste. Poveljništvo bi moralo strogo nadzorovati in vsako malomarnost in zanikarnost delalca kaznovati z odpustom iz službe. Tu ni tako tja v en dan delati, tu treba biti pozornim in treznim. Morda je pa tu zopet pomagalo nesrečno žganje, ki našim delalcem tolikokrat pamet zmotil!

Ali še eno imam na srci, da ko bi slavno vodstvo smodnišnice najstrožje nadzorovalo in imelo neko skrivno stražo, ki bi vse delalce zasledovala, koji bi bil pijan enkrat od žganja, da se mu koj služba oizvame. Na ta način bi se uže nekoliko temu ostudnemu pijančevanju v okom prišlo in nesreč obvarovalo. — Nasled pa zahvalimo Boga, da nas je obvaroval večje nesreče.

Slavnemu uredništvu časopisa »Edinost«
v Trstu.

Na podlagi tiskarne postav prosim, blagovolite ponatisati v prihodnji številki Vasega lista sledeče

Pojasnilo

dopisa »Iz Gradiške ob Soči, 22. septembra (v številki 76. »Edinost«-a, 23. septembra 1885). V gradiškanskej kaznilnici nahajajo se sedaj 351 jetnikov, od katerih 178 slovenske narodnosti. Od uradnikov so rojeni Slovenci: duhovnik, učitelj, in stražni nadzornik. Novoimenovani kontrolor je rojen v slovenskem delu Istrie, in pozna tako slovenski, kakor hrvaški jezik; ravnatelj pozna tudi slovenski jezik.

Od stražarjev zna veliki del slovenski jezik; pri imenovanju novih stražarjev ozira se na znanje tega jezika, kar je potrebno že zavolj varnosti zavoda, da stražar razumi, kar jetniki med seboj govoré.

Pri upravništvu kaznilnice se nahajata sedaj dva gospoda kakor pomočna uradnika. Dopis imenuje jih nepravilno »excoicirja«. Oba sta bila poprej aktivna častnika; eden od njih je sedaj c. k. nadporočnik v pokoju, drugi pa c. k. poročnik v rezervi. Oba sta tedaj še danes c. k. častnika in imata še vedno pravico, častniško unif. rmo nositi.

Tudi ta dva gospoda poznata slovenski jezik.

Božja služba in šola sta v Gradiški slovenska; in sicer šola izključivo slovenska.

Povsem enake so razmere v koperskej kaznilnici.

Prosim Vas, gospod urednik, da pri priložnosti kaznilnico obiščete in se tako o resnici tega pojasnila prepričate.

V Trstu, 2. oktobra 1885.

Dr. Ferdinand Schrott,

c. k. dvorni svetovalec in višji državni pravdnik.

Domače in razne vesti.

Cesarjev god 4. t. m. se je po vseh deželah posebno slovesno praznoval, v Trstu gotovo še ne tako slovesno in navdušeno. V soboto zvečer je banda pešnega polka Aleksander ruski svirala po mestu, spremljana od nebrojne množice, ki je navdušeno nazdravljala cesarju, cesarskeji hiši in Avstriji, vzlasti ko je banda igrala cesarsko himno. — Zvečer je bil v krasno odličnej dvorani Rosetti sijajen banket, kateri je pridelila tržaška mladina in pri katerem se je navdušeno nazdravljalo cesarju. Zdržena mladina pri tem banketu je poslala cesarju to le brzojavko: Njegovemu c. in kr. apostolskemu veličanstvu cesarju Fran Josipu I. Pri slovesnem banketu združena tržaška mladina polaga o priliki Vašega veličanstva visocega godu pred prestol zagotovilo neomejene udnosti in neomahljive zvestobe. Tržaška mladina. — V nedeljo je bila pri svetem Justu slovesna sveta maša, katero je služil proš dr. Šust, ker je mil. škof bolehen. Maše so se udeležili: državni namestnik baron Pretis z uradniki deželnega namestništva, vojaški poveljnik baron Kober, mornarični okrajni poveljnik kontreadmiral baron Wiplinger, potem častniki vojaštva na suhem in po morji, načelniki civilnih in vojaških gospod, župan dr. Bizzoni z mestnimi zastopniki, začasní načelnik trgovinske zbornice vitez Stalitz, zastopniki Lloyda in drugih društev, kakor tudi velika množica pobožnega ljudstva. — Na gradu se je vil cesarski prapor, vsi konzulati so razobesili svoje prapore in ladije v luki so potegnole na jumbore svoje prapore. — Popoludne je veteransko društvo šlo v Barkovlje z veteransko muziko; po morji pa so se tja pripeljali udje društva »Austria«; sešla se je tukaj tudi neštivilna množica družega ljudstva, ki se je do poznega večera razveseljevalo i mej igranjem cesarske himne navdušeno nazdravljalo cesarju. Še pozno na večer, ko so se veterani uže vrnoili v Trst, bilo je po ulicah vse živo. povsot se je razleglo petje i navdušeni klici na cesarja in Avstrijo.

Cesarjev dar. Cesar je podaril iz lastnega premoženja po nevihtah poško dovnim Notranjem 4000 gld.

Tržaški namestnik gospod baron Pretis je včeraj obiskal mesto Piran in tam pregledal vse šole urade, cerkve in zavode. — Obisk je bil oficijalen in so torej namestnika v Pirana sprejeli na slovesen način ter so mestjani njemu na čast v društvu Casino napravili sijajen banket.

Imenovanje. Profesor na državnej realki v Ljubljani, g. Andr. Senokovič, imenovan je vodjem državne gimnazije v Novem mestu.

Imenovanja in premeščanja. Okrajni sodnik gosp. Ferd. Staré premeščen je na lastno prošnjo z Brda v Kranj in okr. sodnije pristav gosp. Julij Polec imenovan okr. sodnikom na Brdu. Dalje je bil na lastno prošnjo premeščen okr. sodnije pristav gosp. Pavi Juvaučič iz Kočevja v Ilir. Bistrico in avskultant Ernest vitez Höffern-Saalfeld imenovan okr. sodnije pristav v Kočevju. Okr. sodnije pristav gosp. Anton Vidic premeščen je bil na lastno prošnjo iz Logatec v Kamenik, okr. sodnije pristav gosp. Andr. O.šek iz Črnomlja na Brdo in gospoda avskultanta Aleks. Ravnikar in Bučar imenovana okr. sodnije pristavoma, prvi za Logatec, drugi za Črnomelj.

Občni zbor pevske zveze bode prvi gotovo v nedeljo ob 10 uri zjutraj v prostorih del. podp. društva. Naj se g. vdeležé vsj narodni pevci Trsta in okolice in tudi drugi rodoljubje, kateri smatrajo za svojo dolžnost podpirati tako važno napravo.

Petardo so v soboto zvečer ob 8 i četrt vrgli tržaški udje »Comitato Garibaldia« v našo tiskarno, prav v uhod in je tam strašansko počila; škode pa napravila prav malo ali nič. V nedeljo skoro ob isti uri pa so spustili enako petardo tudi pred namestništvom. S tem so hoteli ti ljudje sopot protestovati proti temu, da je Trst še pod Avstrijo, ker spustili so bombi uprav v predvečer in večer imendana Nj. Veličanstva, kateri se je letos v Trstu in v okolici tako slovesno praznoval, kakor še nikoli. Nas ne spravite iz ravnotežja, ne Lahončiči, renegati; vaše bombe nam dajejo le še večji pogum! Boga le zato zahvalite, da je mej nami in vami policija, drugače bi vas k malo imeli pri fraku, katerega ste še pred nedavno zamenjali za fakinsko kamižolo! Tržaško ljudstvo pa je v soboto in nedeljo demonstriralo pred našo tiskarno; ko je bil v soboto zvečer slovesen spreved vojaške godbe po mestu, so ljudje na tisoč zbrani klicali »Evviva in živio« pred našo tiskarno, prav enaka se je zgodila v nedeljo zvečer, ko so se veterani in druga patrijotična društva vračala iz Barkovlje. Kaj so torej dosegli petardisti?

Tržaške novosti:

Društveno. Društvo »Pro Patria« se je ustanovilo v nedeljo in so bili voljeni v odbor ti: gospodje R. Pregler, predsednikom, J. Lovrič denarničarjem, V. Fortuna, tajnikom, J. Mihelič, M. Obranolj, K. Petelin,

J. Pelasčar, J. Renčel, E. Salzinger, J. Šmuc, E. Sessa, Peter Viezzoli in Karol Wolf odbornikom. Občni zbor je Njeg. Veličanstvu cesarju telegrafično čestital k imendani. Iz poročila tajnikovega je razvidno, da društvo šteje uže blizo 400 usov vseh treh narodnosti. — Društvo Unione Operaia je imelo v neteljo svoj letni občni zbor, pri katerem je sopot izvolilo za predsednika jako poštenega patrijota, g. Mark. Apolonio. Iz letnega računa tega društva je razvidno, da je društvo imelo v lanskem letu dohodkov f. 8777-30, stroškov pa f. 8000, društveno premoženje pa je znašalo koncem leta f. 3093 55.

Imenitna pehinja Patti bode pela v januarju p. l. v tržaškem gledišču Armonia.

Detomor. Vrtnar ljudskega vrta poleg železnične post je našel v ponedeljek zjutraj v nekemu grmu omenjenega vrta mrtvo novorojeno dete zavito v namizni prtici. — Pravijo, da so uže na sledu brezsrčne materi.

Samomora. V morju poleg mola št. 3 v novej luki so našli včeraj truplo nekega tujega 40letnega mornarja. Vse kaže, da se je uže pred 4 ali 5 dnevi v morje vrigel. — Trgovec Ruggiero Rigo, rodoma Istrijan je v soboto zvečer sedel v kavarni »al Corsos«. Prijatelji so ga vabili, naj z njimi igra biljard, a on je smeja se odrekel, češ, da nima časa, ker mora odpotovati v novi svet. In res, k malo potem je šel v poststransko sobo kavarne in se tam vatretil z revolverjem ter precej mrtve ostal.

Nesreča. Dvanajstletno dekle Ido Visentini so v nedeljo povozili, revica bode najbliže zgubila obe nogi. — 27 letnega fakina Antona Krizmančiča pa so nevarno ranili v tepežu v starem mestu, kder so tepeži kaj navadnega.

Policijsko. Zaprli so nekega mesarja, ker je jel in pil v neke gostilni, pa po komunističnem načelu nič plačal. — Zaprli so dekle Lenčko B., zalibože Slovensko, zaradi tatvine. — V nedeljo v noči so zaprli 2 pretepovalca, 21 postopačev in 6 ponočnu frajlic. — Veselite se srenje na Krasu in Notranjskem, k malo vam pridejo domu!

Pomota in popravek. Ker popravek preblagorodnega gospoda dvornega svetovaleca dr. Schrotta ni bil v zadnjem številki po pomoti tiskan na pravem mestu, ga danes prinesemo še enkrat in na pravem mestu.

Stoletnica Barkovljanske cerkve se je v nedeljo vršila na posebno slovesni način, več sto okoličanov in okoličanek iz vsih krajev Tržaške okolice in vse polno Tržaških mestjanov vdeležilo se je cerkvene slavnosti. Cerkev je bila bogato okinčana, vas vsa v zastavah, prav tako so vibrale zastave na mnogih ladjah v malej Barkovljanskej luki. — Streljali so Barkovljanci celi dan, da se je razleglo calec do tržaške zalive, in to k ljubju temu, da magistrat ni hotel dati dovoljenja, katerega je dala deželna vlada. Popoludne je bila krasna ljudska veselica katere so se vdeležila vsa patrijotična društva Tržaška. S kratka, veličastnejše se ni mogla izvršiti stoletnica, katero morda prihodnji obširneje popisemo.

G. Rihard Dolenc, vodja na Slapskej kmetijske šoli, odšel je na poziv krajskega deželnega odbora v Ormuž na Štajersko, da si ogleda tam dr. Geršakov vinograd, ki je z ameriškimi trtami nasajen. Iz Ormuža pojde g. Dolenc še na Ogersko v Kötskömet, kder uže imajo veliko trsovnico iz samih ameriškanskih trt. Gosp. Dolenc si to ogledal, da potem na bodočej vinarski šoli tudi tako trsovnico za krajsko deželo priredi.

Somnji v Sežani so zopet odprti in bode prvi tak živinski somenj v Sežani 12. t. m.

Dopolnilna volitev na Goriškem. Veleposesnikom Goriškim, ki bodo v 27. dan t. m. volili jednega poslanc, priporočila društvo »Sloga« gosp. dr. Antona Gregoričiča kandidatom. Njemu protikandidat utegne biti knez Hohenlohe, pa upamo, da ne zmaga. Jonko se nekda odpove poslanstvu in bode, kakor se sliši, za njegovo poslaniško mesto kandidiral gospod August Jakopič, sodnik v Boleu. Vri rodoljub, ki je uže pri zadnjem volitvi bil Jonkov protikandidat.

Velika slavnost v Renčah poleg Gorice. V nedeljo so goriški Slovenci na kaj slovesen način obhajali imendan Nj. Veličanstva v Renčah poleg Gorice. Ob 3. uri popoludne je dospelo do Ovčjedrage, ki je majhna pristava komaj pol ure od Renč, kakih 15 do 20 voz, mej njimi več voz in 3 natlačeno polne žardinire iz Gorice; v teh so bili udje bralnice in podpornega društva Goriškega. Par sto ljudi se je iz Ovčjedrage peljalo dalje proti Renčam, pred vasjo so vsi izstopili z voz in se lepo vredili v slovesen spreved par za parom. Najprej zastava, za zastavo odbor podpornega društva s predsednikom g. dr. Gregoričičem na čelu, potem družabniki in drugo občinstvo, pri omenjenem odboru bil je tudi predsednik del. podp. društva tržaškega kot zastopnik omenjenega društva. Pri vchodu v vas je čakal občinski odbor renški z mnogim

občinstvom, godbo in zastavo, na čelu pa sam župan renški, visokorodni gospod grof Strassoldo. Zastavi se prekrizati, godba začne igrati »N. preje«, nad vasjo se je slovesno razlegal grom topičev, v vasi pa prijeten glas domačih zvonov. Bil vam je to kaj slovesen moment. Ko godba neha, približa se visokorodni gosp. župan predsedniku podpornega društva in ga v lepe, slovensčini pozdravi v imenu renškega prebivalstva, ter zakliče navdušeni dobrodošli vsem udom omenjenega društva in drugim mnogim gostom.

Na najtoplejši način zahvali se predsednik, v. č. gospod dr. Gregoričič renškemu županstvu in občinstvu za posebno slovesno sprejem, na kar se je začel slovesni spreved pomikati v vas, najprej skoz lep slavolok v narodnih in cesarskih zastavah, potem pa po prijazen vasi z narodnimi zastavami popolnoma odličnej v cerkev, in sicer na čelu godba, potem zastava renške vasi, druga goriških Slovencev, na to župan in predsednik podp. društva, starešinstvo, odbor podp. društva itd.; bila je lepa vrsta za narod in Avstrijo navdušenih mož. posebno pa dosti odlične duhovščine, učiteljev in sploh inteligence iz skoro vseh krajev lepe vipavske doline.

Ko dospje sproved v cerkev, bila je ta nakrat prenapolnjena. V prezbitariju so bile pregrne klopi za občinski zastop na enej, za odbor podp. društva na drugej strani. V cerkvi so se pele najprej litanije, potem pa zahvalna pesen. Dopalo se je tujcem posebno občno petje vseh vernih po vsej cerkvi, prekrasna ta navada se je namreč po goriške okolici še skoro povsod ohranila. Po bližej službi smo pizopet marširali z godbo in zastavami na čelu v prelepi park gosp. grofa Strassolda, kateri je gostom odprl ne le park, temuč tudi obširni grad z mnogimi vira vrednimi zanimivostmi. Pred gradom bil je na vzvišenem kraju sotor iz zelnja ves okrašen z narodnimi in drugimi zastavami v sotorju pa so bile slike cesarja in cesarice. Na tem vzvišenem mestu je godla Prvaška godba pod vodstvom g. učitelja Orla in je prepevalo okolo 50 pevcev pod vodstvom istega gospoda, bili so namreč zoruženi ti le zbori: pevci podp. društva Goriškega, pevski zbor iz Prvačine, zbor iz Dornberga, mnogi pevci iz Ribenberga in iz Mirnega itd. Petje je bilo uže izborno in je občinstvo kaj navduševalo; prelepi glas in dobro vodstvo. Navdušili nas je pa še posebno slavnostni govor g. dr. Gregoričiča, ki je se simpatičnim in daleč donečim glasom razložil najprej pomen slavnosti, potem pa popiel cesarjevo živujeje ter stavil pridnost, zmrnost, in globoki verski čut in cesarjevo prvo in največje zaupanje v Boga v vzgled zbranim. Govor je bil tako primeren in dobro premišljen, da je v resnici napravil globok utis na občinstvo, katero je govornika večkrat pretrgalo s živahnimi živjotici, posebno pa se je konečni trikratni živio mo-gočno razlegal po dolini.

Navdušeno je občinstvo potem sprejelo tudi Hribarjevo kantato, ki je sledila govoru, ter končala v cesarico himno. S kratka, vsa slavnost na prostem, katere se je vdeležilo kakih 1500 ljudi, bila je sopot impozantni dokaz vdanosti in zvestobe slov. roda do cesarske hiše, vsa ta stvar pa je bila toliko bolj impozantna, ker čisto naravno brez vsake umetnosti pripravljena in izvršena.

V večer podali smo se v velikansko, lepo razsvitljeno dvorano grada grofov Strassoldo, tam smo imeli okusno včerjo in živahno zabavo; posebno nas je veselilo vsih, da smo imeli v svojej sredi tudi prvega našega pesnika Simona Gregoričiča. Mej petjem raznih pevskih zborov vršle so se napitnice. Najprej je napil predsednik podp. društva goriškega Cesarju, potem je isti napil Renškemu županu in Renčanom sploh, na kar se je g. župan zahvalil. Napil je isti g. predsednik tudi zastopnikom Trž. del. podp. društva in Trž. narodnega novinarstva. V imenu imenovanega društva zahvalil se je predsednik omen. društva, g. V. Dolenc in napil vzajemnosti goriških in Trž. nar. društev in Slovencev sploh. Napila se je potem posebno navdušena zdravica pesniku Gregoričiču, na katero je pesnik precej odgovoril v prelepi vezanej besedi, s čem je v društvu zbudil največje navdušenje. Napilo se je potem tudi pevcem; mej napitnicami pa sta se s petjem posebno odlikovala prvaški mešan pevski zbor in pa uže od nekdaj po slovenskem svetu poznani dornberški pevski zbor; to petje bilo je kaj posebnega, pisatelj teh vrstic pa se je iz petja in vsega prepričal, da narodna stvar na Goriškem, še vedno ne le živi, ampak tudi vrlo napreduje.

Po končanej skupnej večerji se je začela sukati vesela mladina in sukala se je pozno v noč. Mi starši možje pa smo se vračali v lepo Gorico zadovoljni, da smo prisustvali tako krasnej in patrijotičnej veselici, kakor je bila ona v Renčah, za katere res lep izid se je v prvej vrsti zahvaliti visokorodnemu g. grofu Antonu Strassoldu in pa drugim starešinam renške županije, pa tudi č. duhovščini iz vipavske doline.

Ljubljanske novosti. Obsojen je bil te dni g. vitez Anton Gariboldi, zaradi kazinske afere letos pri turnarski veselici na 24 ur zapora, oziroma 5 gold. denarne globe. Poleg kazni ima plačati tudi sodniške stroške. Prav tako! Ali je morda mislil, da za Nemškutarje ni nobenih paragrafov! Sono passati quei tempi.

Krajaarska podružnica »Narodnega Doma« v Ljubljani. Več gospodov, ki so želeli knjižice, prašalo nas je, in to posebno v zadnjem času, kako da jim je s knjižicami postopati in doneske pobirati. Bodi jim povedano, da imajo natančen in lahko umljiv navod v ta namen na notranjih straneh plitne vsake knjižice. Kakor že večkrat naglašano, cel način pobiranja je jako priprost in kontrola pri vsem tem jako natančna.

Tudi zadnji teden ni ostal brez vspeha. Razposlanih je tedaj ž. blizu 300 knjižic, od teh, kar je jako spodbudljivo znamenje, skoro četrtina z deseterkrajarskimi markami. Tudi je došla podružnici zopet noka. (šesta) knjižica s krajaarskimi markami (št. 128) polna, in sicer, kir zasluži posebne pohvale za trudoljubivo zanimanje in pospeševanje naše ideje, že kot druga iz Zagorja pri Litiji (poverjenik g. M. P.)

Z veseljem zabilježimo, da se v novjšem času za naše namene prav živo potražajo slovenski vseučilišniki in da nam je došlo od njih iz Dunaja zdavno naročilo.

Hvala jim. Naj jih posnemajo vsi oni narodnjaki, ki narodne denarne žitve lože v trpe, ki pa dosedaj še neso darovali ničesar za ta namen, ter naj pridno naročajo in polnijo knjižice. Narod slovenski bo jim gotovo hvaležen. (Denar in oglasila pošljati je g. dr. Josipu Staretu, blagajniku »Narodnega Doma« v Ljubljani).

Statistika balkanskih držav. Črna Gora meri 9030 štirjarskih kilometrov in ima 236 000 prebivalcev; Srbija 48 582 štir. kilometrov in 1.865.683 prebivalcev; Bolgarija 63 972 štirjarskih kilometrov in 2.007.919 prebivalcev; vzhodna Rumelija 35.000 štir. kilometrov in 815.946 prebivalcev; Bolgarija z vzhodno Rumelijo združena: 99 872 štir. kilometrov in 2 822 865 prebivalcev; Srbija je torej polovico manjša kot Bolgarija in ima tretjino menj prebivalcev. Rumunija ima 127.584 štir. kilometrov in 5.376.000 prebivalcev; evropska Turčija 165 438 štir. kilometrov in 4,5 milijonov prebivalcev. Na Balkanu živi torej nad 10 milijonov Slovanov in le kakih 5 milijonov raznih drugih narodnosti, kar kaže, da postanejo časoma slovani popolnoma gospodarji Balkana.

Stavbinski slogi, zlasti krščanski, njih razvoj in kratka zgodovina z dodatkom o zidanjih in popravljanju cerkva. se zove knjiga, katero je spisal in založil č. g. J. Filis spiritual v Ljubljanskem semenišču in katera knjiga je za nas Slovence kaj prav posebnega. V njej razpravlja gospod pisatelj, ki je v tej stroki iz nej prvih veččakov v deželi, v prvem delu predv. krščanske in klasične sloge, v drugem delu pa krščanske sloge, romanski, gotski in renesanski slog. Mej krščanskimi slogi oziral se je pisatelj tudi na ruske, srbike in bolgarske stavbine, pozabil pa tudi ni ožje naše domovine in našteva in opisuje stavbene spomenike po Štajerskem, Koroškem, Krajskem in na Primorskem. Čuditi se moramo g. pisatelja vztrajnosti in požrtovalnosti, da nam je ob svojih stroških pridelil tak proizvod, čutiti tembolj, ker mu je bilo na tem polju orati ležine, stvarjati skoro popolnoma novo nomenklaturu, ker je bilo treba mnogo truda, potov in stroškov, predno je to delo prišlo v svet. Knjiga ima obliko albuma, 176 strani teksta, v tekstu pa 145 slik. Pridelanih pa je še 40 tabel s 305 slikami Vsega kuple je torej 450 slik, tako krasnih, dovršenih in poučnih, da je bode še tako apatičen nestrokovnjak z velikim zanimanjem gledal. Slike so izdelane po lesorezih c. kr. centralne komisije za ohranitev stavbentih spomenikov, slike domačih stavbin pa je g. pisatelj nekoliko sam risal. Vsak, kdor vzame knjigo v roko, bode g. pisatelju iskreno hvaležen, kajti podaja nam obširen in jednat pouk v doseguj mej nami zanemarjenej stroki. Knjiga se odlikuje kakor po vsebini, tako tudi po prelepi vnanj. obliki in tu ti »Katoliška tiskarna« sme poleg pisatelja ponosna biti na to delo. Cena prekrasnej knjigi je le f. 6.50 turej v primeri z delom jako nizka. Naš narod sme na ta proizvod ponosen biti; to pa ni zadost, bratje Slovenci, zdaj pa sezajte pridno po njej. Zelimo prav odkritosrčno, da si vsak, kdor le more, omisli krasni ta proizvod, kajti to bode okusu in omiki le v korist.

Missa pro defunctis. Ali quatuor voc. inaequal. Aut I voce cum organo. Auctore Ig. Hladnik. Op 2. zove se nova cerkvena skladba, tiskana pri R. Milicu v Ljubljani. Cena 50 kraje. 8 strani.

Kolera je zadnje dni na Španjskem zelo ponehala in se vsled tega ne izhajajo več poročila, koliko ljudi na dan zboli in umre. Tudi na Italijanskem se je nekoliko na boljše obrnole.

Državna loterija za dobrodelne namene. Cesar je ukazal, da se ima odpreti stavljeno v 11. državno loterijo za dobrodelne namene in določil, da se ima porabiti čisti dohodek te loterije, in sicer tri četrtine za ustanove vojaških ulov, in ena četrtina za otroške vrte mornarice v Pulji.

Žrebana. Posojilo od leta 1854. Srečka Serie 3039 št. 30 dobi f. 40.000 3372 št. 28 f. 5000. 1475 št. 21 f. 2000 3304 št. 47 f. 2000. 1480 št. 28 f. 2000 2233 št. 18 f. 2000 2982 št. 31 f. 2000. 1480 št. 41 f. 1000, 1797 št. 06 f. 100. 3193 št. 27 flor. 1000, 2822 št. 28 f. 1000. 2662 št. 15 f. 1000. — Dunajsko posojilo Serie 776 št. 97 glavno dobihek. 1825 št. 26 dobi f. 20.000, 2660 št. 31 f. 5000. Serie 463 790 1345 1498 1504 1686 1828 1834 2160 2651.

Posnemanja vredno. Nemški državni kanceler Bismark je ukazal, da morajo vsi uradniki na spisih svoja imena tako podpisavati, da jih more vsak brati, ne pa le sami, in je zapretil onim, ki bi se nerazločno podpisavali. Tacega ukaza bi tudi pri nas bilo zelo treba, da se odpravijo tiste čačke, katerih nobeden ne more brati, in ki dostikrat povzročujejo zapreke in sitnosti.

Koliko judov je na zemlji. Poročilo zemljepisnega društva v Marzljji za mesec junij podaje o številu judov te številke: Vsi judov na zemlji je 6.377.602. in sicer 5.407.602 v Evropi, 245.000 v Aziji, 413.000 v Afriki, 300.000 v Ameriki in 12000 v Oceaniji. V Evropi jih je: na Avstrijsko-Ogerskem 1.643.708, na Nemškem 561.612, na Angleškem 60.000, na Belgiji 3000, na Danskem 3946, na Španj-kem 1900, na Francoskem 70.000, na Grškem 2652, v Švici 7373, v Holandiji 81.693, v Italiji 36.289, v Luksemburgu 600, na Portugalskem 200, na Rumunskem 260.000, na Ruskem 2.552.645, na Srb-kem 3492, na Švedskem in Norveškem 3000 in v evropske Turčiji 116.000. — V Aziji: na Turškem (Pal-stina, Sreja, Mala Azija, Arabija) 150.000, v Perziji 15000, v ruskeji Aziji 47000, na Avfganskem 14000, v Indiji in Kitajskem 19000. — V Afriki: v Algeriji 85000, na Marokanskem 100.000 v Sanari 8000, na Tuneškem 55000, na Tripolitanskem 6000, v Abisiniji 200.000, na predgorji dobre nađe 1000, v Egiptu 8000 Tako so judje v resnici razkropljeni po vsem svetu mej vse narode.

Tržno poročilo.

Kava. — Dobra kupčija, cene trdne. — Sladkor - kupčija slaba, tendenca nedoločena ven-tar so cene tedni šle nekoliko nazaj. — Sadje — še precej kupčije. — Olje slaba kupčija, cene so postale niže. — Petrolje še vedno na f. 9 i tri četrti. — Domači pridelki. — Nov fišl iskan, dobajo ga dosti in se prodaja še precej dobro. — Zito. — Cene pšenice so te dni sopot poskočile. — Les slaba kupčija. — Seno — dobro konjsko f. 1 do 140.

Borsno poročilo.

Borsa jako mlahova, kurzi papirjev so postali nižji, mej tem ko so valute jako iskane in so se Napoleonori te dni plačevali uže po f. 10.08.

Dunajska Borsna

ane 6. septembra

Table with 2 columns: Item and Price. Includes entries like 'Enotni drž. dolg v bankovcih 81 gld 60 kr.', 'Zlata renta 108 85', '5% avst. renta 89 15', etc.

Poslano).

Vest, katero so ljudje-bedaki raznesli, da sem se ustreljal a la K., je laž. Naj pa izveite, da ravno sedaj se prav dobrega počutim. Za tako neumnost narediti, je pa še časa dokaj...

Na zidar!

Josip Dekleva Ip.

*) Za takove članke je uredništvo, toliko odgovorno kolikor mu dotični zakon vелеva. Uredn.

Laki ljubljeneec, ki se povsot prikupi, nahajajo se dandenes skoraj v vsakej družini, pri ubozih in pri bogatih, R. Brandt-ove švicarske kroglice, ki se odlikujejo z svojim gotovim uspehom pri želodečnih boleznih, pri hemoroidah it. Kder so vse druge pomočke nregnaba. Vsaka pristna škatljica (dobivajoča se za 70 kr. v apotekah) ima na sebi narejen beli križ na rudečem polju in podpis R. Brandt-a.

Mladenič

zmožen slovensčine in nemščine, nekoliko tudi taljansčine, ki je dovršil višjo gimnazijo, z dobrimi priporočili, išče službe za pisarja, korespondenta ali domačega učitelja. Več o tem pove uredništvo 'Edinosti'.

LA FILIALE della BANCA UNION TRIESTE

occupa di tutte le operazioni di Banca e di Cambio valute. Accetta versamenti in conto corrente: Abbuonando l'interesse annuo per Banconote 3 1/4 % con preavviso di 5 giorni 4 1/4 % a sei mesi fisso per Napoleoni 3 1/4 % con preavviso di 20 giorni 3 1/2 % " " " " 40 " 3 1/4 % " " " " 3 mesi 6 Godranno dell'interesse aumentato le lettere in circolazione con 5 giorni di preavviso dal 6 novembre a. c. quelle con 15 giorni dal 13 giorni e quelle con 24 giorni dal 25 novembre a. c.

IN BANCO GIRO abbuonando il 3% interesse annuo sino qualunque somma: prelevazioni sino a fiorini 20.000 a vista verso cheque; imperti maggiori preavviso avanti la Borsa. — Conferma dei versamenti in apposito libretto.

Conteggia per tutti i versamenti fatti a qualsiasi ora d'ufficio la valuta del medesimo giorno.

Assume pel propri correntisti l'incasso di Cambiali per Trieste, Vienna e Budapest, rilascia loro assenti per queste ultime piazze ed accorda loro la facoltà di domiciliare effetti presso la sua cassa franco d'ogni spesa per essi.

S'incarica dell'acquisto e della vendita di effetti pubblici, valute e divise, nonché dell'incasso d'assenti, cambiali e coupons, verso 1/2% di provvigione. accorda ai suoi committenti la facoltà di depositare effetti di qualsiasi specie e ne cura gratis l'incasso di coupons alla scadenza.

La Filiale della Banca Union

(Sezione Merce) s'incarica dell'acquisto e della vendita di merci in commissione, accorda sovvenzioni ed apre crediti sopra mercanzie ad essa consegnate, oppure polizze di carico o Warrants. 1-2

Br. 502. 2-3

Razpis službe

stalnega učitelja III razreda i voditelja pri ljudskeji šoli v Sv. Antonu se slovenskim učnim jezikom.

Dohodki za to službo so ustanovljeni zakonom 3 novembra 1874 i 10 decembra 1878.

Prosilci naj uležijo svoje prošnje se spisi ured pri podpisnem po svojih oblastnijah v roku štirih tednov.

C. kr. Okrajni šolski svet Koper 24 septembra 1885 Bosiziv

Slušajte in strmite! 12.500 komadov

čezravnih rut,

popolnoma dovršenih, tudi za največe dame, v vseh le mogočih modnih barvah, sivih, ružavih, črnih, rdečih, modrih, belih, škotskih, turških itd. se prodaja zaradi preselitve po for. 1 komad po poštnem povzetju odpošilja

Exportwaarenhaus «zur Austria» Wien, Oberdöbling, Mariengasse 31.

Bez te varstvene znamke, postavno zavarovane, ima se to zdravilo smatrati kot ponarejeno.

Cvet zoper trganje po dr. Maliču. te odločno najboljšo zdravilo zoper protin ter reumatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter žirkih, otekline, otrpnele ude in kite itd., malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahleva naj se samo svetuje zoper trganje po dr. Maliču s sraven sloječim znamenjem: 1 stekl. 50 kr.

Planinski želiščni sirop kranjski, izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in pljučne bolečine; 1 stekl. 56 kr. Koristnejši, nego vsi v trgovini se nahajajoči sokli in siropi. 20-19

Pomuhljevo (Dorsch) jetrno olje, najboljšo vrsto, izborno zoper bramore, pljučnico, kožne izpuške in bezgavne otekline 1 stekl. 60 kr.

Anaterinska ustna voda, najboljšo za ohranjenje zob ter zobnega mesa in takoj odpravi smradljivo sapo iz ust. 1 steklenica 40 kr.

Kričistilne kroglice, c. kr. priv., ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisočkrat sijano osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skazenem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljah a 21 kr: jeden zavoj s 6 škatljami 1 gld. 5 kr. Manjš, kakor en zavoj se s poštom ne razpošilja.

Naročila iz dežele izvrše se takoj Lekarna Trnkózy-ja na mestnem trgu v Ljubljani.

Tržaška hranilnica

Sprejemlje denarne vloge v bankovcih od 50 soldov do vsacega zneska vsak dan v tednu, razun praznikov, in sicer od 9 ure do 12 ure popoldne. Ob nedeljah pa od 10. do 11. ure zjutraj. Obresti na knjižice 3%.

Plačuje vsak dan od 9. do 12. ure popoldne. Zneske do 50 gld. prav precej, zneske od 50 naprej do 100 gld. je treba odpovedati en dan poprej, zneske od 100 do 1000 gld. z od povedjo 3 dni, čez 1000 gold. z odpovedjo 5 dni.

Eskomtjuje menjice, domicilirane na tržaškem trgu po 3%.

Posojuje na državne papirje avstrijsko-ogrske do 1000 gl. po 4%.

više zneske v tekočem računu po 4 1/2%.

Daje denar tuji proti vknjiženju na posestva v Trstu, obresti po dogovoru. 52-45

Trst, 24. marcija 1883.

Švicarska ČOKOLADA in CACAO. AMED. KOHLER & Fils v LAUSANNE (Švica) ustanovljene 1830 leta. L. H. BEHNSTEIN na DUNAJI. Svicarska Čokolada in CACAO.

Poziv čestitemu občinstvu! Čista volna. 10.000 komadov sukna za gospoda za jesen in zimo. Najceneji komad 475 for, najdražji 675 for. za popolno obleko. Sukno je različno barvno: sivo, temno-sivo, rujavno itd. takova cena vzbija začudenje. Ni torej čuda, da se je že prodalo, odkar obstoji moji prodajalnici, neizmerno veliko blaga in da sem v prijetnem položaju tako nizke ceni prodajati blago in ves svet iznenaditi. Kompletna obleka stane najceneja for. 475 in najdražja for. 675. Sukno je iz čiste volne in še enkrat toliko vredno. Sukno zadošča za sukno, hlače in telovnik tudi največjemu in najmočnejemu možu, močno je tako, da je nosi lahko vsak kavalir. Pojasnilo: Radi pomanjkanja časa razpošiljavati se ne morejo uzorel. Izrečemo pa javno, da vrnemo vsakemu denar, komur blago ne ugaja. Adresa: Exportwaarenhaus «zur Austria» Wien, Oberdöbling, Mariengasse 31 v lastnej hiši.

Podpisani naznanja p. n. občinstvu, da je odprl v ulici Barriera vecchia št. 8. Trgovino z dežniki z bogato zalogo toliko svinatih, kolikor volnatih in bombažnih dežnikov. Popravlja tudi dežnike in solčn ke. 5-24 Giulio Grimm.

Marijacejske želodečne kapljice. izvrstno delujoče zdravilo pri vseh boleznih na želodcu. Neocenejlive do-brote je posebno voliv njihov pri netočnosti, slabosti želodca, ako z grla, smrdi, napejanju, kislem pehanji, koliki, želodečnem kataru, gorečice (rzavci) pri preobilnej produkciji sline, rumenici bluvanji in gnjusu, glavobolu, (ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijlač v želodcu, proti glistam, boleznim na vranici in jetrih in tudi roti žliti ali ha morodjam. Cena steklenici je z nakazom vred samo 35 nov. Glavni zalog ima lekarničar «k angelju varhu» 13-52 D. Brady Kremser, Morava. V Trstu jih pa dobiti pri lekarničarju J. Seraval o blizo starega sv. Antona.

VLAHOV Likver okrepljujuči želudac odobren po viših oblastih sa dekretom a pripravljen od ROMANO VLAHOV Šibenik (Dalmacija) sa filialkom u Trstu, Via S. Lazzaro Br 1.-A. Ovak likver, koji se uzimlje mješan sa vodom, kavom, vinom, teom il juhom, sastavljen je iz vegetalnih sokovah, imajuci zdravotna svojstva, te se njegovo neposredno djelovanje pokazuje u zeludcu i kod probavljajuci organah; nadalje čisti krv izpravljajuči slabinu i tromost i pospešujuči tek. On čisti polaganu, uništjuje glijste ublažujuči kroničke hrapavosti jetarah, slezena, umanjujući sve malo po malo zastarjele bolesti hemoroidah. Uzme li se likera danomic, čuva od otrovnihi miazmah, proizvirućihi koli od pokvarena zraka, toli od epidemijah zato je izvrstan liek proti groznici i proti koleri. Ono pako što sačinjava pravu osebinu likera u zdravstvenoj struci jest, što oslobadja ljude odane srebi i pokunjnosti od škodnih posledicah, koje čovječanstvu daje veliki broj nesrećnih. Zaista iza malo danah čovjek, koji se služi tim likerom čuti, da mu je povradena životna snaga, i čuvstvo blagostanja čini ga zadovoljnim, protubudjenim i svežim za svaki tad. 14-6 Da se olahkoti kupovanje občinstvu gospodar tvornice osnovao je na široko razprodaju svoga likera, koji se može dobiti u svih kavansih i rakijašnicah.

Elija Treves izreže kurje očesa brez vse bolečine. Stanuje ulica delle Beccher e št. 13. Odprto je od 3 do 6 ure popoldne. Piazza Rosario št. 3, I. nadstr. Na leto, akose abonira plača le 2 for.

VELIKA PARTIJA ostankov sukna (3-4 metre), v vseh barvah za cele moške obleke, pošilja proti povzetju po 5 gld. ostanek. L. STORCH v Brnu tvarina (sukno), koja se nebi dopadala, more se zamenjati.

VELIKA PARTIJA ostankov preprog (10-12 metrov) pošilja proti povzetju komad po for. 380. L. STORCH v Brnu tvarina koja se ne bi dopadala, more se zameniti. 26-18